

Sneskulpturfestival i Nuuk

Tekst og fotos: Peter Barfoed, Arkitekt MAA,
Tegnestuen Nuuk A/S

I Grønland er sne og is en del af livet. Man har altid vidst, at sne kan bruges til andet end snemænd, snebolde og til at stå på ski på. På slæderejser har sneen båret hundeslæden, og er man blevet overrasket af vejret, har man bygget en snehule – igloo eller illuigaq, som det hedder på grønlandsk.

Der findes derfor flere benævnelser for sne i det grønlandske sprog, på samme måde som der på andre sprog findes forskellige benævnelser for regn og blæst, alt efter det lokale vejrlig.

At sne også kan bruges til at udforme skulpturer – til kunst – er derimod noget ret nyt.

I Canada, USA og Japan har man dog gjort det i adskillige år. Men også Norge, Sverige og Finland er begyndt at afholde årlige sneskulpturfestivaler, tillige med lande i alpeegnene.

Den første sneskulpturfestival i Grønland blev afholdt i 1994 – på initiativ af Tegnestuen Nuuk A/S.

I marts 1995 og 1996 er arrangementet blevet gentaget. Alle tre gange har det været et tilløbsstykke, hvor hele byen har været involveret – enten som aktive deltagere eller som interesserede tilskuere.

Sneskulpturfestivaler er blevet meget populære i lande, der ligger tæt på polarcirklen. Nordlige byer i Finland, Sverige, Norge, Canada og Japan har mere til fælles med hinanden, end de har med deres sydligt boende landsmænd – især når det gælder sne, is, vintersportsliv, snerydning og kulturelle aktiviteter betinget af lange vintre.

Når afholdelse af sneskulpturfestivaler imidlertid bliver mere og mere populært, så er det naturligvis ført og fremmest fordi det er meget spændende at opleve, både for deltagere og tilskuere, og fordi det faktisk er muligt at lave utroligt dristige konstruktioner, som man ikke forestillede sig, det var muligt i sne.

Ved de fleste festivaler er der ofte dels nogle større bygningsværker i sne og dels

Peter Barfoed, Arkitekt MAA, (født 1947), kom i 1984 fra Henning Larsens Tegnestue i København til Tegnestuen Nuuk, ledet af Aslak Rosing. Samtidig med en lang række store opgaver, bl.a. for Grønlands Hjemmestyre og Nuuk Kommune har Tegnestuen Nuuk været initiativtager og arrangør af Grønlands sneskulpturfestival fra 1994.

»Kajakfanger jager hvalros«, 1995, udført af Georg Olsen m.fl.

en lang række skulpturer, som er hovedattraktionen. Disse er udformet efter nogle retningslinier fastlagt af Den Internationale Is- og Sneskulpturförening, som for tiden har sekretariat i Rovaniemi i Finland.

Udgangspunktet for udarbejdelse af sneskulpturer er en sammentrampet sne-terning på 3x3x3 meter – af den udformer et hold på 4 personer i løbet af 4 dage skulpturer i meget spændende former. Antallet af personer og dage, man har til det, varierer imidlertid lidt fra sted til sted. Og for rutinerede og erfarne skulptører er 2–3 personer tilstrækkeligt, hvis de som i Nuuk har 4 dage til det.

Ved den første sneskulpturfestival i Nuuk i 1994 deltog 21 hold, i 1995 27 hold og i 1996 38 hold.

De mange hold repræsenterer forskel-

lige offentlige virksomheder, uddannelsesinstitutioner, private firmaer, familier og individuelle hold.

Kun ganske få har en egentlig kunstnerisk baggrund.

Nuuk's danske venskabsby Lyngby-Taarbæk deltog i 1995 med et hold bestående af to kunstnere, Vibeke Glarbo og Lene Elsner. Begge arbejder til daglig med skulpturer, men for første gang i sne. Tre franske sneskulptører deltog ligeledes i 1995. Alle tre havde tidligere deltaget i adskillige lignende festivaler over hele verden.

I 1996 deltog hold fra USA, Canada, Norge, Sverige, Finland og Danmark. Kun det danske hold havde ikke tidligere arbejdet med sneskulpturer. Men for så vidt er det at arbejde med sne for en billedhugger blot at arbejde med et andet

Sneterningerne forberedes i krydsfinérkasser 3 x 3 x 3 meter, og sneen trampes omhyggeligt af unge fra KBA (Konjunkturbestemt Arbejdsløshedsprojekt)/Nuuk kommune.

materiale, hvor hvert materiale har sine muligheder og begrænsninger.

På baggrund af de mange udefrakommende hold har arrangementet haft stor glæde af SAS og Grønlandsfly A/S som hjælpsomme sponsorer. Ligesom i øvrigt Nuup Kommunea, Grønlands Hjemmestyre, NAPA – Nordens Institut i Grønland og lokale private firmaer er flinke til at bakke projektet op. Bl.a. Hotel Hans Egede, Nuuk's internationale hotel. I 1996 fik festivalen også støtte fra Nordisk Ministerråd/Kulturfonden. Endelig

har First Air hjulpet til i forbindelse med besøg fra Canada og USA.

Ideen med at invitere hold udefra, er i øvrigt dels at få mulighed for at udveksle erfaringer, og dels for at lære hinanden at kende – inspirere hinanden til at søge nye muligheder og at afprøve grænser.

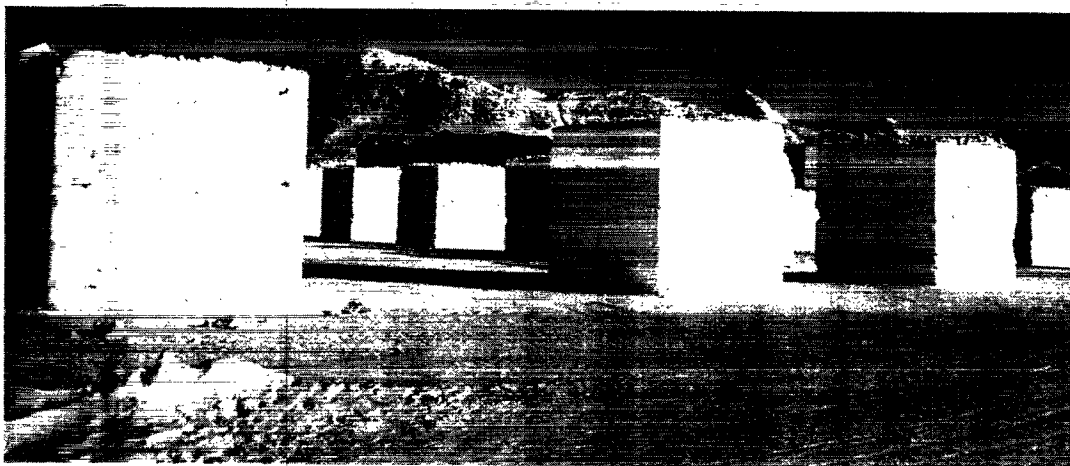
Det er karakteristisk, at mange af de sneskulpturer, der udføres af hold fra Nuuk, forestiller figurer fra sagn og myter fra den grønlandske mytologi – hvorimod de udefra kommende hold ofte laver nonfigurative skulpturer.

Begge genrer kan give meget spændende, dristige og fantasifulde resultater.

Om aftenen er skulpturerne belyst. Først og fremmest fordi de tager sig flotte ud i aftenbelysning – lys og skygge bliver meget markant.

Mange benytter også lejligheden til at gå en aftenur i skulpturparken...

Lyset gør det også nemmere at holde opsyn. I den periode skulpturerne bliver lavet, er der permanent Securitas-vagt hele natten.

Terningerne klar til at blive bearbejdet.

»Storfangeren«, udført af Rikke Hegelund, Lydia Andersen, Stinus Silassen, Lars Rosing og Else Danielsen, Grønlandsfly A/S., 1994.

Det ville være særligt ærgerligt, hvis nogen kommer til at ødelægge noget ved en skulptur midt i processen – før den er færdig. De følgende dage efter at skulpturerne er færdige, holder skoleelver en slags patruljevagt sammen med Securitas.

Børn og unge er meget begejstrede for skulpturerne, men har desværre svært ved at forstå, at det er skrøbelige ting. At

man kun skal se – ikke kravle rundt på skulpturerne.

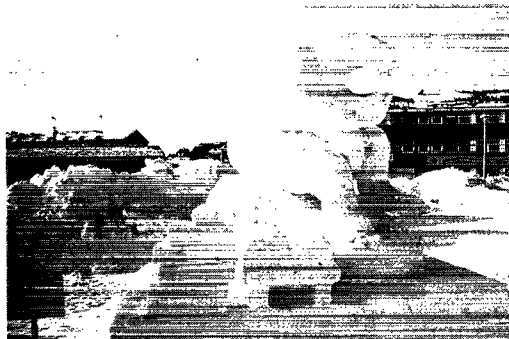
Og mange forældre tror, at skulpturerne er lavet til at sætte små børn på, når de skal fotograferes.

Det er således sket, at for dristige former er faldet sammen. Og helt ufarligt er det ikke.

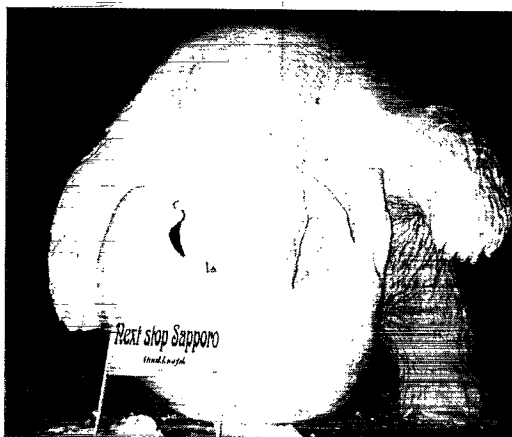
I forbindelse med sneskulpturfestiva-

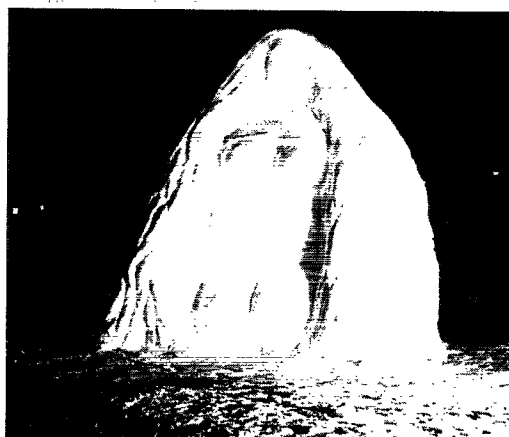
»Snehvide«, udført af Ivan Burkal, Bent Wernay og Otto Binzer fra Simerneq, 1994.

»Hvad er det vi laver?«, tænkende isbjørn efter Rodin's
»Tænkeren«, udført af et hold fra Ilimatusarfik/Grønlands Universitet, 1994.

»Next stop Sapporo«, udført af Nina Spore Kreutzmann, Tupaarnaq R. Olsen, Lars Ezekiasen og Jokum Nielsen fra Atuakkiortik/Grønlands Forlag. 1. præmie 1995.

»Havets moder«, udført af Laila Lau Eriksen, Laila Karlsen, Karina Teilmann og Karen Borris Pedersen, et gymnasiehold fra GU, 1995.

len bliver der også fremstillet mindre sneterninger 1,5x1,5x1,5 meter til børn.

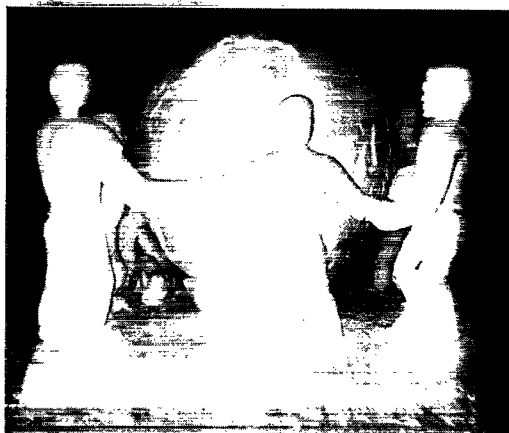
Sneen er et oplagt materiale for børn at udfolde sig i. Samtidig involverer det dem i festivalen og giver dem fornemmelse for, at det at lave en sneskulptur er et stort arbejde, som man skal respektere.

I alt bliver der fremstillet omkring 20–25 børneskulpturer, som dog hurtigt bliver leget i stykker.

I tilknytning til festivalpladsen har der hvert år ligeledes været opbygget en kæmperutschebane i sne. Omkring 7–8 meter høj og omkring 50 meter lang.

»Elpære«, udført af Elin Gustavsen, Göran Christensen, Hendrik Joelsen, Kristian Egede, Kim Hansen og Karen Albrechtsen fra Nukissiorfiit/Grønlands Energiforsyning, 1995.

»Verden bevæger sig mod sit mål«, udført af Karina Møller, Bruno Hansen, Paninnguaq Olsen, Nuka Møller, Arnajaraq Møller Petersen og Ani Jakobsen, 1995.

»Compulak«, udført af Tom Engblom, Timo Jokela, Rovaniemi fra Finland, Ilisimatusarfik/Grønlands Universitet, 1996.

Forneden kan der være en form for kunstnerisk udsmykning, således i 1995, hvor man kørte gennem en tunnel, som endte med et isbjørnehoved.

Ved bedømmelse af de færdige skulpturer lægger dommerkomiteen vægt på idéforhold, den kunstneriske og håndværksmæssige kvalitet – og endelig i hvilket omfang, man har udnyttet de muligheder, som sneterningen giver rent størelsesmæssigt.

Vinderskulpturen det første år hed »De sidste måneders hændelser« og blev vundet af et hold indsatte inkl. »fangevogtere« fra Anstalten for Domsfældte i Nuuk.

Den vindende skulptur i 1995 var en isbjørn, der fanger en sæl. Den blev udarbejdet af et hold på 4 personer fra

Atuakkiortik / Grønlands Forlag. Skulpturen kaldtes »Next Stop Sapporo«, for at antyde de videre planer.

I februar 1996 deltog et hold fra Grønland således for første gang i den internationale Sapporo Snow festival i Sapporo på Hokkaidoøen i det nordlige Japan. Team Kaassassuk, som holdet bestod først og fremmest af deltagere fra vinderholdet i 1995.

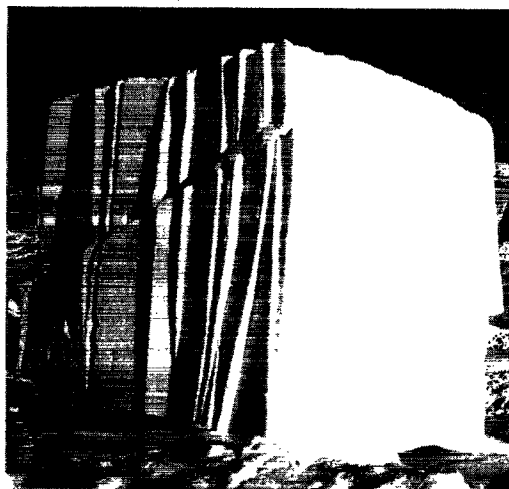
I 1996 var der 2 præmierækker, idet bedømmelsen var delt i en figurativ og nonfigurativ gruppe.

Den figurative gruppe blev vundet af et hold studerende fra Ilisimatusarfik / Grønlands Universitet med skulpturen »Compulak«.

Den non-figurative gruppe (med figu-

»Lukket Selskab«, udført af Peder Istad, Espen Vopll og Jim Stensrud fra Norge, 1996.

»Lukket Selskab«, udført af det norske hold, set udefra. Igennem en sprække på bagsiden, kan man se ind til sælerne (s.26).

native islæt) blev vundet af et norsk hold og hed »Lukket selskab«, og forestillede et lukket rum med nogle sæler svævende under loftet ved et åndehul. Især på norsk, hvor sæl staves med e, er titlens metafor helt klar.

»Moskusokser«, udført af Kunuk Platou, Camilla Nielsen og Miki Jacobsen, 1994.

Udarbejdelsen af sneskulpturer er naturligvis en flygtig kunst. Men på det punkt adskiller den sig for så vidt ikke fra opførelsen af et teaterstykke eller opera. Den skal opleves, mens det sker. Bagefter har man kun mindet og oplevelsen. Og billederne.

Sneternerne til skulpturerne er som tidligere nævnt 3x3x3 meter. De laves ved at store krydsfinerkasser fyldes med sne med f.eks. en stor gummiged.

Mellem hver påfyldning er det meget

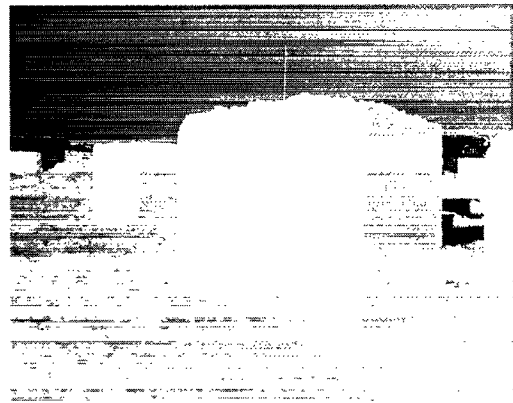

»En snöflingas inneboende läthet«, udført af Ricky Sandberg og Dan Lestander fra Luleå i Sverige, 1996.

vigtigt, at sneen bliver trampet omhyggeligt for at opnå en homogen sneterning uden sneklumper. 3–4 mand står derfor oppe i kasserne og tramper, mens de fyldes.

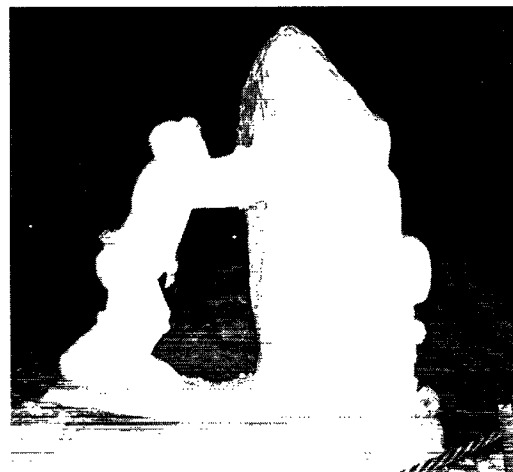
Der bliver lavet omkring 10 sneterninger om dagen. Herefter skal terningerne stå nogle dage med frost for at blive hårde og faste. Herefter er de klar til at blive bearbejdet.

Inden de forskellige hold begynder at bearbejde deres sneterning, har man

Sneternerne er klar.

holdt møder, lavet skitser og måske en model af den kommende skulptur – så arbejdet er nøje tilrettelagt. Sneskulpturerne grovtildannes med spader og tomandssave, lavet af f.eks. pigtråd. Derefter går man i gang med lidt finere værktøj i form af raspeplader og mindre spader for at ende med finere værktøj som stemmejern, eller hvad der nu er hensigtsmæssigt for den enkelte detalje,

»Manden bag masken«, udført af Charlotte Kreutzmann, Aaneeraq Joelsen, Nukaaraq Joelsen, Eigil Lyberth og Cadi Kivimagi, et gymnasiehold fra GU, 1996.

Afslutning på sneskulpturfestival 1994.

og mange udvikler faktisk deres eget helt specielle værktøj.

Sneen i Nuuk er meget fin til skulpturer.

Marts måned er valgt som tidspunkt for afholdelse af festivaler, fordi der normalt er masser af sne og stadig tilpas koldt, minus 10–15 grader, så skulpturerne ikke smelter, mens man arbejder med dem. I den periode er der normalt også fint solskin, men fortsat så tidligt på året, at solen endnu ikke har fået så stor magt.

I marts 1996 var festivalen imidlertid udsat for temperaturer omkring 0°C, hvilket er højest usædvanligt for årstiden. Ikke desto mindre arbejdede folk ihærdigt videre.

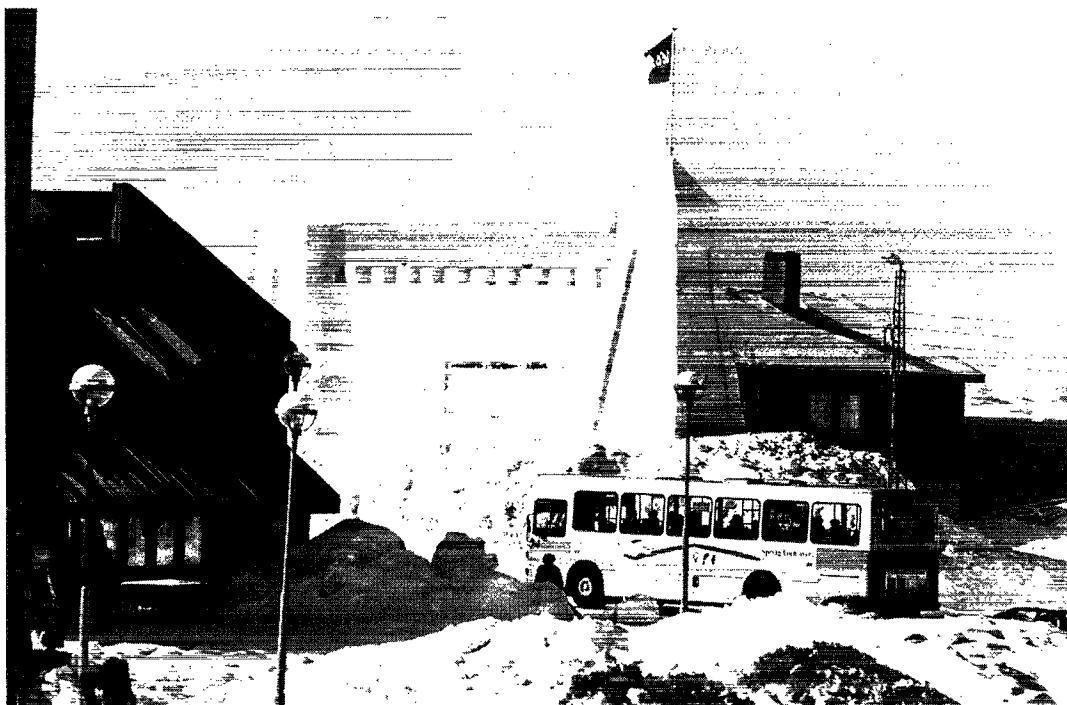
Det kan være lidt koldt at lave sne-skulpturer med temperaturer på minus 10–15 grader og en kold nordenvind.

Selv om man får varmen af at arbejde, især de første dage ved grovbearbejdning af skulpturerne, så kommer man alligevel nemt til at fryse om hænder og fødder. Så er det godt med en varmestue. I Blå Kors' forsamlingshus tæt ved festivalspladsen sponsorer Arctic Contractors, et grønlandsk cateringsfirma, te, kaffe og suppe samt bispisning af de 120 aktive skulptører med varm mad i de 4 dage, festivalen varer.

Nogle år er der pelsopvisning med sælskindspelse fra Great Greenland A/S på en stor scene opbygget af sne.

Som noget nyt i 1996 blev festivalen afsluttet med en fest med musik og underholdning arrangeret af Tikilluarit / Nuuk Turismeselskab A/S.

Det forventes at blive et fast punkt på programmet fremover. Ligeledes forventes det, at Katuaq / Grønlands Kulturhus

LEGO-borg opført ved Tegnestuens gavl, udført af Tegnestu Nuuk A/S m.fl., 1995.

bliver involveret på én eller anden måde ved kommende arrangementer, idet det tages i brug i begyndelsen af 1997.

Ved den første festival i 1994 lavede Tegnestu Nuuk A/S en model i mål 1:10 af Katuaq / Grønlands Kulturhus, som for tiden er under opførelse i Nuuk's bymidte.

Ved den anden snefestival i marts 1995 var bidraget fra Tegnestu Nuuk A/S en LEGO sneborg – i samarbejde med Lego-gruppen A/S i Danmark. Bl. a. de tre inviterede franske sneskulpturkunstnere hjalp med i nogle dage. Borgen var 8 meter høj og 18 meter lang og 3 meter bred.

Formentlig det største bygningsværk i sne gennemført i Grønland (og Danmark) nogensinde. Og nok det byggeri,

Tegnestu Nuuk A/S har stået for gennem årene, der har vakt mest opmærksomhed.

Sneborgen blev opført ved gavlen af tegnestuens hus, der ligger i Nuuk's bymidte med udsigt til havnen og fjorden – også tit til isfjelde og legende hvaler.

Der var ikke gået lang tid, efter arbejdet med LEGO-borgen var gået i gang, før vejen ved tegnestuen formentlig var Nuuk's mest trafikerede vej. Alle skulle ned og se, hvad der foregik og følge arbejdet. Ligeledes var det et fast udflugtsmål for Nuuk's børnehaver. Selv bybussen stoppede, så passagerer (og chaufføren) kunne se, hvad der skete.

I 1996 lavede tegnestuen et par 3 meter høje gummistøvler.

Et par 3 meter høje gummistøvler, Extra large, udført af Tegnestuen Nuuk A/S, 1996.

Gummistøvlerne er nok det mest anvendte fodtøj i Grønland og således dagligt fodtøj for mange fangere og fiskere.

Som arrangører har tegnestuens bidrag indtil nu været uden for konkurrence. I øvrigt er konkurrencemomentet ikke så vigtigt. Det vigtigste er, at deltagerne og Nuuk's borgere og gæster i byen har nogle spændende dage.

Planlægningen af det næste arrangement, som foregår fra 15.-18. marts 1997, er i fuld gang, så festivalen er så småt ved at blive en tradition. 3. weekend i 3. måned som de øvrige år.

Og at dømme efter de mange henvendelser, vi får, så er festivalen med til at gøre Grønland kendt ude i verden.

Foreløbig er der i år henvendelser fra

Norge, Sverige, Danmark, Polen, Holland, Frankrig, Storbritannien, USA, Canada og Argentina.

Men hvem og hvor mange, der kommer, er endnu for tidligt at sige. Og formentlig kommer der flere henvendelser.

Da sæsonen for at lave sneskulpturer er længere i Grønland, eller snarere falder senere end andre steder, så er tilmeldingsfristen også senere.

Vi ønsker ikke at gøre festivalen ret meget større end omkring 40 hold. Så vil vi hellere forsøge at hæve kvalitetsniveauet.

Og kun en mindre del må bestå af udefrakommende hold, så arrangementet fortsat først og fremmest er en aktiv grønlandsk kulturbegivenhed, som andre også har lyst til at deltage i.